

MINACHTING VAN HET EIGENE

BEKEND IS, DAT ONS NEDERLANDSCHE VOLK als geheel een blijkbaar aangeboren zwak heeft voor het vreemde, met dit gevolg, dat het eigene maar al te dikwijls geminacht wordt.

Vreemde woorden doen het veel beter dan dezelfde gedachte in eigen taal uitgedrukt; handelsartikelen uit het Buitenland zijn vanzelf beter, bruikbaar, smaakvoller dan wat op eigen bodem is gereed gemaakt.

De vorige maand keerde ik terug uit Duitsland. Bij het laatste station op Duitschen bodem had de gewone wisseling van treinpersoneel plaats, en al spoedig verscheen de Nederlandsche conducteur in de loopgangen van den D-trein. Niets bijzonders, zooals ge ziet en een gang van zaken, zooals die elken dag plaats heeft.

Tusschen Apeldoorn en Amersfoort hoorde ik echter roepen: „Fahrkarten, bitte!“ Ik stak mijn hoofd buiten het wagengedeelte, waarin ik had plaats genomen, en ontdekte in het gangetje een gemoedelijken, dikken, rasechten... Nederlandschen conducteur.

„Maar m'n goeie man, waarom gebruik je op Nederlandschen bodem je moedertaal niet?“ waagde ik half schertsend te vragen. Maar het antwoord viel niets mee. Tamelijk boos kreeg ik in goed Nederlandsch te hooren: „Bent u zoo gauw op uw teenen getrapt, dat u zich daaraan ergert? Ik vind het nu gemakkelijk om Duitsch te praten. Er zitten vele Duitschers in den trein en die verstaan me, terwijl de landgenooten me ook best begrijpen. U verstaat toch ook wel wat ik roep?“

Ik waagde nog op te merken, dat we in 't hartje van ons vaderland zaten, en dat men daar in een officieel vervoermiddel zich toch van de moedertaal moet bedienen. Het gewone: „Kaartjes als 't u blijft, dames en heeren,“ zou toch ook wel begrepen worden door de paar Duitschers, die zich tusschen de vele Nederlandsche reizigers bevonden. Maar de conducteur vond dat niet en liep de wagens verder

door, steeds roepende: „Fahrkarten, bitte!“ wat hij veel mooier scheen te vinden.

Natuurlijk hè, want wat van buiten komt klinkt veel echter; het eigene is zoo gewoon!

„Neerlandia“ had het daar ook nog over in haar Septembernummer. Op smakelijke wijze wordt daarin verteld, hoe de Ned. toonkunstenaar Louis Schmidt de beste wijze om populair te worden vond door zijn naam in het Hongaarsch te vertalen. Zoo zijn we gekomen aan den beroemden Kovacs Lajos. Wat is die vreemde naam er bij het publiek als koek ingegaan. 't Klinkt ook zoo echt fijn on-Nederlandsch! Minachting van het eigene wil men niet, maar toch...

Als ik me niet vergis, is er echter wel een verandering ten goede merkbaar. Hier en daar treft men bijvoorbeeld in de winkels het opschrift „Nederlandsch fabrikaat“ aan, en zelfs worden de aldus aangekondigde artikelen aangeprezen. Het ging dan ook wel eens heel dwaas met producten van vaderlandschen bodem. Neerlandia vertelt bijvoorbeeld, dat veel schoenwerk uit Brabant eerst een tochtje heen en weer over zee moest maken om ten slotte met vreemd merk als buitenlandsch goed hier aan den man te worden gebracht. Hetzelfde geschiedde met stoffen voor heerenpakken in Ned. fabrieken vervaardigd. Twentsche of Tilburgsche stoffen staan immers zooveel procent achter bij de Engelsche!

En dan die fijne Engelsche jams. Daar kan geen Ned. fabrikaat bij halen. Maar onder hoeveel Engelsche etiketten zit echte, Hollandsche jam!

Zoo is er nog wel meer te vertellen, waardoor de minachting van het eigene duidelijk aan 't licht komt. Zal het Nederlandsche druivensap ook nog eens als Fransche, Grieksche, Italiaansche wijn aan de fijnproevers worden aangeboden?

In het Handelsblad werd nog eens de nadruk gelegd op Nederlandsch fabrikaat, waarbij het volgende rijmpje werd aangehaald: Hollander — Verander! — Word klant — Van eigen land.

Laat een ieder dat ter harte nemen en in toepassing brengen, zoowel op voortbrengselen van vaderlandschen bodem als (met eenige variatie natuurlijk) op onze mooie taal. v. R.

WONDERDOENERS

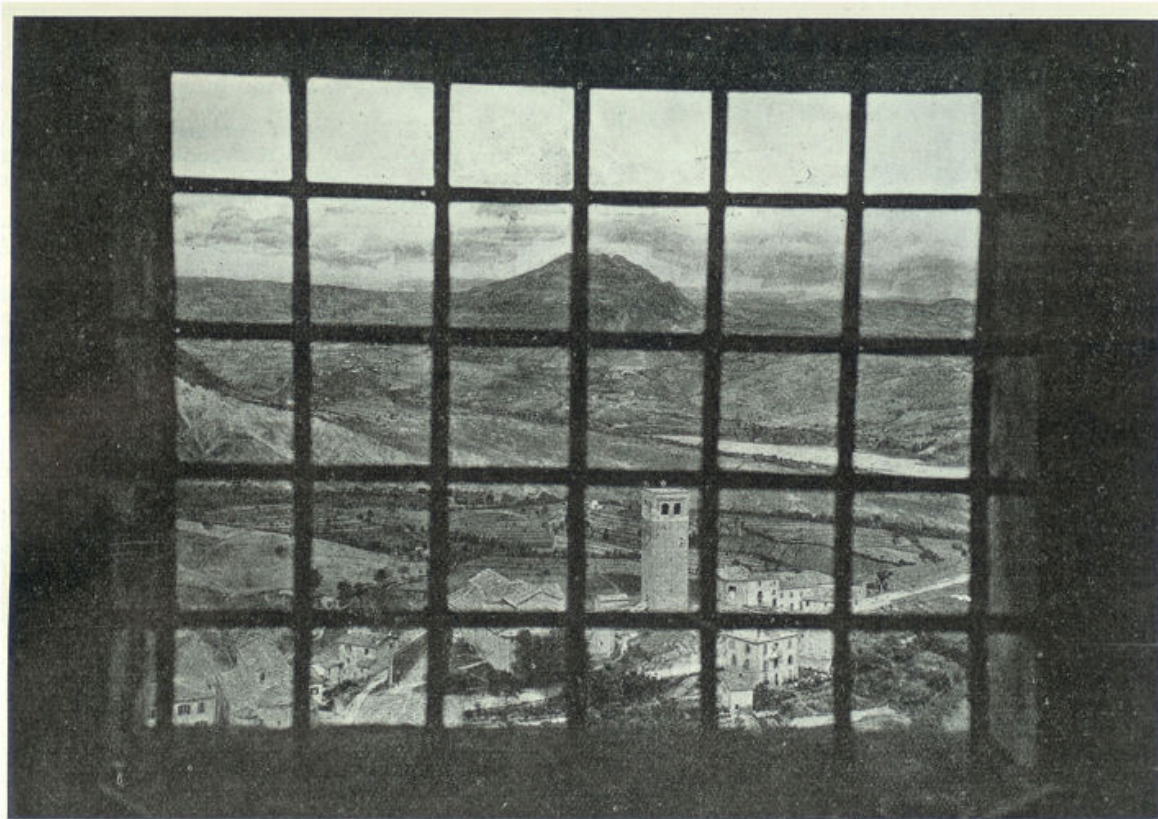
TE ALLEN TIJDE HEEFT DE MENSCHHEID een groote bewondering voor wonderdoeners gehad. Wanneer men de oude boeken zoo eens inkijkt, staat men verbaasd, dat zoovelen geloof hebben gehecht aan de zonderlingste recepten. Hoe wonderlijker zoo'n recept was samengesteld, hoe grooter het vertrouwen erin was. Drijver vertelt er in zijn „Mozaiek“ aardige voorbeelden van, maar heden ten dage kan men zich niet wel meer indenken, dat dit alles zoo grif geloofd werd, zelfs al weten we, dat ook in onzen tijd in de centra der beschaving in donkere achterstraten nog vaak luxe auto's geparkeerd staan voor de woningen van slaapsters en juffrouwen-van-het-koffiedik.

Uit de dagen onzer jeugd herinneren we ons ook nog iets van den triomftocht van zulk een kwakzalver. Sequah was een wonderdokter, die uit Engeland het vasteland van Europa bezocht, om daar de ongelukkigen en gebrekkigen in weinige minuten te genezen. Die man werkte wel écht in den kwakzalversstijl. Zijn rijtuig was gespannen met vier paarden en deze waren met schellen behangen en hadden pluimen op den kop. In de stadjes, die de man onveilig maakte, betrok hij de voornaamste hotels en hij was vergezeld van een heel gevolg. In zijn vrijen tijd hield hij zich onledig met paard rijden, waarbij hij er wel zorg voor droeg, dat hij door de bevolking gezien werd. Dat was nu eenmaal zijn reclamemiddel en hij verstond de reclame zóó goed, dat hij ze maar op gang te brengen

had, om haar door de menschen te laten overnemen.

Het waren spannende dagen voor de menschen in zulk een stadje, als Sequah kwam. Des avonds werd hij in zijn rijtuig naar de grootste zaal gebracht, die er te vinden was en meestal waren dan zijn paarden al na een meter of tien rijdens afgespannen. Eenmaal in de zaal was hij in zijn element, want dan kwam er nog oempa-muziek bij, onder welker schetterende tonen hij zich verdekt opstelde achter een kamerscherm, waarboven men dan zoo af en toe zijn handen zag uitkomen. Dan was hij aan het werk... al wat krom en verdraaid was van de rheumatiek kwam onder zijn machtige vuisten en als hij het slachtoffer genoeg gefolterd had, hield de muziek op en verkondigde de groote geneesheer, dat de patiënt genezen was, volslagen genezen. En zoowaar, de patiënt sprong zonder krukken van het podium de zaal in onder het daverend gejuich der menigte... Maar och arme, als de wonderdokter, wiens groote suggestieve kracht waarlijk een oogenblik de zieken op de been „getooverd“ had, weer was vertrokken, kwamen de pijnen terug en ook de... verstijving. En weinige weken later liepen ze, of liever strompelden ze weer, of er geen Sequah was geweest...

In de zeventiende eeuw heeft men ook zoo'n wonderdokter gekend, een heel beroemde wonderdokter. Men kan hem wel gerust noemen den koning der bedriegers, want deze deed het wel in een zeer groot-schen stijl. Graaf de Cagliostro noemde hij zich, maar hij was evenmin een graaf als zijn gade een gravin. Beiden waren lieden, die voortsporen uit een achter-

buurt van Palermo, maar dat was natuurlijk iets, dat slechts aan enkelen bekend was. Aan Goethe is het bekend geweest, want op zijn Italiaansche reis heeft de groote dichter nog opzettelijk de moeder van den „graaf” bezocht in een armoedige buurt van Palermo en daar verkreeg hij het bewijs, dat de beroemde „graaf” niemand anders was dan Joseph Balsamo.

De roep, dien Cagliostro genoot, is geweldig geweest. De dames droegen kapsels à la Cagliostro, de heeren tooiden zich met wandelstokken van denzelfden naam. Hij reed in een schitterende reiskoets, en waar hij kwam, huurde hij een half hotel af. In de couranten kon men lezen, dat hij den steen der wijzen bezat en een levenselixer. Zelf was hij dan ook al vele eeuwen oud.

Al deze dwaasheid geloofde men; het was de massasuggestie, die dit uitwerkte. Bij voorkeur hielp hij de armen; de rijken hielp hij ook wel, maar alleen na hen uit de hoogte behandeld te hebben. Hij was in Griekenland en Egypte geweest en had daar het occultisme beoefend, zoodat hij in waarheid zijn patiënten „begoochelen” kon. Oude dames zonden om hem, om zijn verjongingsdrank en de bladen drukten trouw alle verhalen af, waarin de schitterende resultaten gemeld werden. Zelfs dit verhaal: een dame, die ook dit elixer besteld had, vond, thuishkomende, haar twintigjarige dienstbode ineengeschrompeld tot een kind van een jaar of vijf . . . het meisje had van haar drank gesnoept en was nu ongeveer vijftien jaar jonger geworden. En in de eeuw van het bijgeloof geloofde men deze dwaasheid grif.

Gelukkig had de wonderdokter niet overal succes. Te Londen gaf men hem te verstaan, dat hij het land maar verlaten moest en in Duitschland bleef men over het algemeen koeltjes, vooral nadat een dichteres een brochure tegen hem geschreven had. Maar in Frankrijk en vooral te Parijs, het Parijs, dat snel de groote revolutie tegemoet ging, verafgoodde men den kwakzalver zoozeer, dat men hem niet wilde laten gaan. En met

zijn brutaliteit sloeg hij zijn tegenstanders altijd, want een journalist, die hem, naar hij oordeelde, beledigd had, daagde hij uit tot een duel op . . . vergiftigd varkensvleesch. De brutale pseudo-graaf kende zijn pappenheimers, want de uitdaging werd natuurlijk niet aanvaard.

Maar te Parijs begon toch ook zijn roem te tanen. Wel waren er hier duizenden bij duizenden, die zich lieten vinden tot een bezoek aan de half-duistere ontvangzaal van den dokter, waar men op een donkere verhevenheid tal van doodshoofden en opgezette uilen geëtaleerd vond, op zich zelf klaarblijkelijk al voldoende, om hem aan een toegewijden aanhang te helpen, maar het feit, dat hij in het halssnoerproces werd verwickeld, een publiek schandaal, waarbij de koningin van Frankrijk in hoogst eigen persoon betrokken werd, maakte, dat hij in de Bastille kwam en daar negen maanden werd vastgehouden. Toen verminderde toch wel eenigermate het geloof in den man, die zichzelf niet eens bevrijden kon, en toen hij weer vrij kwam, vond hij het dan ook maar geraden, zoo spoedig mogelijk te vertrekken. Na Engeland bezocht hij nog Zwitserland, waar men hem openlijk vijandschap toonde en toen hij in zijn geboorteland terug kwam, was de ban volkomen gebroken en werd hij op bevel van den paus achter slot en grendel gezet, beschuldigd van ketterij en vrijmet-selarij. Ter dood veroordeeld, werd de man begenadigd, maar de straf voor zijn bedriegerijen blééf zwaar, want hij werd levenslang gevangen gezet op het fort San Leone, dat uitzicht gaf op een lieflijk landschap, dat hij echter nooit meer betreden heeft. Want inderdaad heeft hij hier de laatste levensjaren in gedwongen af-zondering doorgebracht, . . . de deur, die toegang gaf tot zijn cel, was dichtgemetseld en werd eerst na zijn dood weer geopend. Dit geschiedde in 1795, zes jaar na zijn veroordeeling. Al dien tijd had hij het landschap gezien, dat hierboven is afgebeeld, maar . . . door de tralies van een gevangenis.

Q. A. DE R.